

MANJ PLASTIKE NA POKOPALIŠČA

- Namesto nagrobnika se lahko za umrlega na pokopališču posadi drevo.

- Rože so posajene na grobovih ali pa se jih lahko natrga na za to namenjenem travniku.

K TRAJNOSTNI UREDITVI POKOPALIŠČ S SPREMEMBO POTROŠNIŠKIH NAVAD

Za izvedbo projekta “Manj plastike na pokopališča” smo se odločili zaradi naraščajoče uporabe nagrobnih sveč, ki so izdelane iz težje reciklabilne plastike PVC in PP, kljub dejstvu, da obstajajo alternativne možnosti za okolju in človeku primernejše ravnanje. Ali je uporaba materialov, predvsem embalaž za enkratno uporabo, posledica tradicije in trga, ki prednostno na videz po nižji ceni ponuja tovrstne izdelke, ali pa gre za pomanjkanje splošnega znanja, vedenja in okoljskih informacij, ki vodijo v takšne odločitve?

Namen projekta je izdelati koncept trajnostno urejenih pokopališč z bistvenim zmanjšanjem negativnih vplivov na okolje. Trajnostna ureditev pokopališč predstavlja nov izziv na področju upravljanja s tovrstnimi območji, kajti pretirana komercializacija vodi v degradacijo območij, ki imajo povsem drugo funkcijo, kot jo sicer izražajo z ureditvijo. V ospredje projekta smo postavili tezo, da je mogoče s trajnostnim urejanjem pokopališč okrepiti vrednote, ki so ob sedanjih situacijah v ozadju.

Rezultati projekta so v veliko pomoč upravljavcem pokopališč (občinam oz. njihovim koncesionarjem) pri urejanju in vzdrževanju ter zmanjševanju stroškov. S projektom “Manj plastike na pokopališča” ponujamo konkretne informacije in rešitve za trajnostno zmanjšanje negativnih vplivov na okolje, ki jih povzroča tovrstna dejavnost. Ker gre za vidik okoljskega osveščanja in iskanja alternativnih možnosti, ki jih je mogoče prenašati v vsakdanje življenje, ima projekt pomembno vlogo zmanjšanja nastajanja odpadkov. Z alternativnimi možnostmi bomo vplivali na odločitve pri upravljalcih pokopališč v zvezi z ureditvijo tovrstnih območij, ki bo vključevala tako ureditev travnikov za nabiranje travniškega cvetja, kot možnosti za preprečevanje nastajanja odpadnih nagrobnih sveč že na izvoru. Poleg zmanjšanega vnosa se predlaga uporaba ohišij sveč iz trajnejših materialov za večkratno uporabo.

Obiskovalce pokopališč smo vzpodbudili k ustreznemu ločevanju odpadkov, ki je ključno za zmanjšanje negativnih vplivov na okolje. Poleg nagrobnih sveč so upravljalci pokopališč zagotovili izvorno ločevanje bioloških odpadkov, ki jih v nekaterih primerih prevažajo tudi več sto kilometrov daleč. Racionalnejše bi bilo, da pokopališča uporabijo kompostnike in na ta način omogočijo kompostiranje bioloških odpadkov na izvoru, pri čemer ni potreben transport in posledično se zmanjša obremenjevanje okolja. Pri primerjavi stanja ravnanja z odpadki na pokopališčih v državah EU smo opazili, da na teh območjih ne nastajajo odpadki, saj ni vnosa nagrobnih sveč, biološke odpadke kompostirajo; na majhne grobove, ki so travnato urejeni, pa ne prinašajo drugega kot sveže travniško cvetje. Za več pokopališč skrbi skupina delavcev, ki nadzirajo urejenost, preverijo ustreznost kompostnikov in vzdržujejo klopi, saj imajo na pokopališčih ljudje možnost posedeti in se pogovarjati.

Na osnovi izvedene analize stanja smo za upravljavce pokopališč izdelali koncept trajnostno urejenih pokopališč, ki jim služi za prepoznavanje drugačnih oblik urejanja tovrstnih območij. Za ozaveščanje širše javnosti smo uporabili množične medije, spletno stran, izvedli tiskovne konference, izobraževanja, delovna srečanja, javne nastope in na koncu projekta s to predstavitevno žepno izvedbo brošure nudimo možnost stalnega informiranja za dolgoročno sodelovanje, saj je prehod v trajnostno ureditev pokopališč proces in ne enkratno dejanje. Z izvedbo načrtovanih dejavnosti smo pripomogli k udejanjenju skupnega cilja – preprečevanje in zmanjšanje negativnih vplivov na okolje, zmanjšanje količin odpadkov, povečanje okoljske ozaveščenosti javnosti, odgovornejše potrošništvo ter uporaba okolju prijaznih materialov, ki jih je mogoče reciklirati in manj obremenjevati okolje, kljub dejstvu, da je v času izvedbe projekta zažvela tudi možnost recikliranja nagrobnih sveč.

- Uporabljajo se lahko dolgotrajna ohišja sveč.

- Ker so plastične sveče zamenjane z dolgotrajnimi ohišji, so na pokopališču samo biološko razgradljivi odpadki.

OZADJE PROJEKTA “MANJ PLASTIKE NA POKOPALIŠČA” IN TREND ZMANJŠANJA ONESNAŽEVANJA OKOLJA

V skoraj vseh trgovinah, poštah in še kje nas obdajajo naložene police nagrobnih sveč različnih oblik in velikosti, z namenom, da jih kupimo čim več. Z analizo nakupa vrst in količin nagrobnih sveč lahko spremljamo tudi odnos potrošnikov do okolja, saj je izbira ob nakupu bistvenega pomena za snovni tok ravnanja z izdelkom, ko postane odpadke. To dejansko velja za vse izdelke, ki jih kupimo, saj lahko že s pravilno izbiro embalaže vplivamo na zmanjšanje količin odloženih odpadkov. V Sloveniji letno nastane 4.500 ton embalaže nagrobnih sveč, od tega skoraj tretjina okoli 1. novembra. S projektom "Manj plastike na pokopališča", ki ga je ob finančni podpori Norveškega finančnega mehanizma izvajal Okoljsko raziskovalni zavod iz Slovenskih Konjic, so se izvedle konkretne aktivnosti za minimizacijo in preprečevanje nastajanja odpadkov. Z realizacijo projektnih aktivnosti smo prispevali k uresničevanju cilja manj odloženih odpadkov (konkretno nagrobnih sveč) na odlagališča.

Zelo elegantna rešitev se ponuja z uporabo okolju prijaznejših sveč. V večini evropskih držav so nagrobne sveče izdelane iz polipropilena (PP), ki ga je enostavno reciklirati, medtem ko materiala PP+PVC (iz katerega so izdelane naše nagrobne sveče) ni mogoče snovno predelati. Toda za povprečnega slovenskega potrošnika so PP sveče v primerjavi s klasičnimi, ki vsebujejo PVC, manj privlačne, po velikosti manjše, enostavnejših oblik, površina je gladka in brez sijaja. Na tržišču so na voljo trajna ohišja sveč različnih velikosti, barv in oblik, ki so izdelana iz stekla, keramike ali plastike, v katerih po potrebi menjujemo le vložek, ki je sestavljen iz PP ovoja in voska. Obstajajo pa tudi trajne sveče, ki za gorenje uporabljajo tekoči vosek, ki ga po potrebi dolivamo. Na testnem območju nekaterih pokopališč v občinah Zreče, Oplotnica, Vitanje in dveh pokopališčih v Rogaški Slatini je bil izveden pregled možnosti nakupa okolju prijaznih sveč, kjer smo ugotovili, da je bila večina cvetličarn in prodajaln zelo zainteresiranih za trajnostno usmeritev in možnost ponovne uporabe nagrobnih sveč, zato bodo v svojih programih ponudili tudi reciklabilne sveče. Pomembno je, da bi se potrošniki začeli zavedati, da ni pomembna količina in velikost sveč, ampak povsem

nekaj drugega, kar ni vidno.

Zaradi vse večjega obremenjevanja planeta Zemlja je bistvena ekološka ustreznost izdelkov, ki jih kupimo, enako pa velja tudi pri nagrobnih svečah. Načelo "manj lahko pomeni več" je torej ustrežnejše za okolje in ga je potrebno uresničevati v praksi, še zlasti, če za to obstaja možnost. Z nabavo ekoloških sveč lahko privarčujejo tako kupci kot upravitelji pokopališč. Izvajalci javnih služb ne bodo imeli več težav, saj je sveče s PP ali stekleno embalažo mogoče reciklirati. Kot primer dobre prakse prikazujemo v spodnji tabeli primerjavo stroškov in količino odpadkov, če na pokopališče nesemo svečo vsake tri dni (približno toliko časa gorita obe sveči), kar pomeni, da letno v obeh primerih porabimo 120 sveč. Večja seznanjenost kupcev nagrobnih sveč o pomenu njihove odločitve za trajnejšo varianto, ki pomeni manj odpadkov, je na dolgi rok bistveno bolj pomembna kot zgolj informacija, da smo okoljsko odgovorni.

MATERIAL	PVC	PP
PRAVA IZBIRA – TRAJNOSTNA SVEČA (4 leta uporabljamo isto embalažo sveče, zamenjamo le vložek)	SVEČA X	MALI VLOŽEK ZA TRAJNO SVEČO
ČAS GORENJA	3 dni	3 dni
ŠTEVILO SVEČ V 1 m ³	594	3.480
ČAS, V KATEREM NAPOLNIMO KONTEJNER KAPACITETE 1 m ³ S SVEČAMI	5 let	29 let
CENA/KOS	1,15 €	0,40 €
LETNI STROŠEK ZA SVEČE	138 €	55 €

V letnem strošku je upoštevan tudi nakup trajne steklene sveče, ki jo uporabljamo več let (najmanj 3 leta). Za zmanjšanje odpadkov nagrobnih sveč na pokopališčih je izdelan koncept, ki vključuje trajnostno upravljanje pokopališč iz vidika zmanjševanja količin odpadkov, ki jih je potrebno odlagati na odlagališča. Koncept trajnostnega upravljanja pokopališč je lahko v pomoč pri pripravi Načrta gospodarjenja z odpadki, ki ga mora pripraviti upravljavec pokopališča, hkrati pa ponuja možnost sodobne ureditve ločenega zbiranja odpadkov v skladu z novo zakonodajo. Koncept vsebuje tudi predloge za spodbujanje upravljavcev pokopališč, da se odločijo za povsem ekološke trende ter za obiskovalce pokopališč k uporabi alternativnih oblik nagrobnih sveč, ki so predvsem trajnejše, z daljšo življenjsko dobo in jih je mogoče reciklirati.

OSNOVNE AKTIVNOSTI, KI SO POTEKALE V OKVIRU PROJEKTA:

- analiza trenutnega stanja
- koncept trajnostnih pokopališč
- sodelovanje z upravljavci pokopališč
- skupne delavnice
- ozaveščanje javnosti
- promocija projekta

Ob začetku projekta smo naredili analizo trenutnega stanja na slovenskih pokopališčih s pomočjo anketnih vprašalnikov, ki so bili posredovani upravljavcem pokopališč. Vprašalnik smo poslali 59 komunalam v Sloveniji. Prejeli smo 24 izpolnjenih vprašalnikov. Vprašalnik je bil sestavljen iz 6 vprašanj. Zanimalo nas je predvsem, ali imajo urejeno ločeno zbiranje odpadnih nagrobnih sveč ter koliko so jih količinsko zbrali v celem letu in koliko samo v času 1. novembra. Večina ni imela urejenega ločenega zbiranja, ker

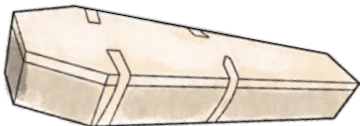
sistem ločenega zbiranja na nacionalnem nivoju še ni bil v celoti urejen. Da bi bil krog zaključen, je manjkala predelava odpadnih nagrobnih sveč. Letne količine zbranih odpadnih nagrobnih sveč se pri različnih komunalah gibljejo od 620 kg do 95.000 kg, v času 1. novembra pa 140 kg do 18.000 kg zbranih odpadnih nagrobnih sveč. Na osnovi analize stanja smo za upravljavce pokopališč izdelali koncept trajnostno urejenih pokopališč. Upravljavcem pokopališč smo svetovali, kako naj pristopijo k realizaciji zmanjšanja plastike na pokopališčih, ki je kljub ločenemu zbiranju ni mogoče reciklirati. S projektom smo seznanili tudi svečarje, distributerje in prodajalce sveč ter jim predstavili tehnično izvedbo zmanjšanja PVC-PP sveč. Obiskovalce grobov smo obveščali o možnostih in pomenu uporabe okolju prijaznih sveč.

Ključni dejavnik pri zbiranju odpadnih nagrobnih sveč je obveščanje obiskovalcev o možnosti in obveznosti ločenega zbiranja, saj le dobro obveščen obiskovalec lahko pripomore k lažjemu zbiranju in sortiranju sveč že na samem odjemnem mestu.

Komunale se najbolj poslužujejo načina obveščanja z nalepkami na zabojnikih, obvestil na pokopališčih, radijskih objav in obvestil, priloženih k položnici. Sledijo objave v časopisu in objave na internetu.

V PROJEKTU “MANJ PLASTIKE NA POKOPALIŠČA” SO KOT TESTNA SODELOVALA NASLEDNJA POKOPALIŠČA:

- novo pokopališče v Zrečah
- pokopališče Sv. Florijan in pokopališče Brestovec v občini Rogaška Slatina
- pokopališče Čadram v občini Oplotnica
- pokopališče v Vitanju

- Krste in žare so iz bio razgradljivih materialov (neobdelan les, karton, recikliran papir, bambus, ...).

- Nagrobniki so iz lokalnih kamnov ali drugih naravnih virov.

UČINKI PROJEKTA: TRAJNOSTNO UREJENA POKOPALIŠČA

Večina upravljalcev pokopališč je upoštevala priporočila za trajnostno ureditev pokopališč, pripravila Načrt gospodarjenja z odpadnimi nagrobnimi svečami ter uredila ločeno zbiranje nagrobnih sveč in ostalih odpadkov, ki nastajajo na pokopališčih. Uporabnike vzpodbujajo k uporabi ekološko sprejemljivejših nagrobnih sveč, ki jih je možno predelati ali ponovno uporabiti.

Z izvajanjem projekta smo bistveno izboljšali ozaveščenost širše javnosti o uporabi sveč, ki so izdelane iz ekološko spornega materiala in so zato neprimerne za snovno reciklažo. Z ozaveščanjem smo povečali uporabo ekološko bolj sprejemljivih sveč, katerih ohišja so bodisi iz PP, stekla, keramike ali uporabo trajnih sveč na tekoči vosek oz. zamenljive vložke iz stekla oz. PP.

Pomemben učinek je tudi racionalnejša poraba sveč oz. zmanjšanje števila sveč, ki gorijo na enem grobu in s tem zmanjšanje odpadkov s pokopališč. Projekt ima pomemben globalni cilj, kjer v ospredje postavlja kakovost in vrednote okolja, kar ima tudi simboličen pomen v odnosu do svojcev na pokopališču.

Posredno smo vplivali na proizvajalce sveč, da bodo začeli proizvajati ohišja sveč le iz PP, stekla, keramike oziroma vložke za ekološke sveče, ki bodo imela ohišja prav tako le iz PP ali stekla.

Projekt je pomagal pri reševanju problema ravnanja z odpadnimi svečami na državni ravni, saj smo aktivno sodelovali pri uveljavljanju prvih zahtev ločena zbiranja nagrobnih sveč in pri razumevanju pomena uporabe materialov z daljšo življenjsko dobo.

S projektom smo vplivali na bistveno izboljšanje potrošniškega razmišljanja, da ni pomembna količina sveč, ampak njihova ekološka ustreznost in tako v praksi udejanili načelo "manj lahko

pomeni več", torej ustrežnejše za okolje in nas.

Učinki projekta so tudi finančni, saj z nabavo ekoloških sveč privarčujejo tako kupci kot upravljalci pokopališč.

Projekt je dokaz, da ločeno zbiranje odpadkov na testnih pokopališčih res deluje. Vsa pokopališča so dodala zabojnike. Sedaj imajo po dva zabojnika za ločeno zbiranje nagrobnih sveč, bioloških odpadkov in ostalih komunalnih odpadkov. Na zabojnikih je viden napis "samo za odpadne sveče", da obiskovalci takoj zaznajo, kam morajo odložiti odpadne sveče.

Nekatera testna pokopališča so dodala tudi svečomate, iz katerih lahko dobijo obiskovalci pokopališč sveče in ko te zgorijo, jih lahko vrnejo nazaj v svečomat.

Osveščenost ljudi se je spremenila, saj so predhodno bili zelo slabo seznanjeni o škodljivih vplivih odpadnih nagrobnih sveč na okolje. Za nakup so se pretežno odločali glede na velikost, ceno in na barvo sveče. Opažamo, da na grobovih testnih pokopališč gori vedno manj sveč in da so te sveče v veliki meri trajnostne narave.

Z izvedbo načrtovanih dejavnosti smo pripomogli k udejanjenju skupnega cilja – preprečevanje in zmanjšanje količin odpadkov, povečanje okoljske ozaveščenosti javnosti, zmanjšanje potrošništva ter uporaba okolju prijaznih materialov, ki jih je mogoče reciklirati in ki manj obremenjujejo okolje.

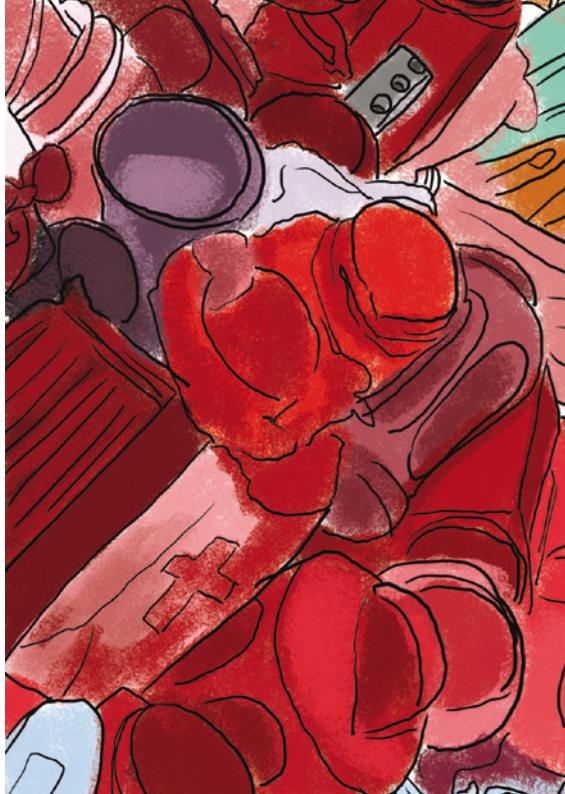
PREDELAVA ODPADNIH NAGROBNIH SVEČ V SLOVENIJI

Povprečen lonček nagrobne sveče – tako parafinske kot elektronske – je sestavljen v 33 odstotkih iz plastičnih materialov, med katerimi prevladuje PVC (približno 96 odstotkov), sledi PP (okoli 2 odstotka) ter PE in PET (od 1 do 2 odstotka). Ker imajo naštetih plastični materiali različne kemične lastnosti, jih je potrebno v fazi sortiranja dosledno ločevati. V nagrobni sveči je še parafin, ki predstavlja 49 odstotkov skupne teže nagrobne sveče, kovine z 1 odstotkom, 1 odstotek teže pa predstavljajo baterije pri elektronskih nagrobnih svečah. Približno 16 odstotkov celotne mase prevzetih odpadnih nagrobnih sveč predstavljajo nečistoče in ostali materiali, ki jih ni mogoče predelati.

KAKO POTEKA PREVZEMANJE, ZBIRANJE, PREDHODNA OBDELAVA, SKLADIŠČENJE IN PREDELAVA ODPADNIH NAGROBNIH SVEČ?

Družba Interseroh je na pobudo proizvajalcev, pridobiteljev ter uvoznikov (zavezanci) nagrobnih sveč in zaradi izpolnjevanja Uredbe o ravnanju z odpadnimi nagrobnimi svečami pripravila Skupni načrt ravnanja z odpadnimi nagrobnimi svečami. Kot ekskluzivni predelovalec odpadnih nagrobnih sveč je izbrano podjetje Plastkom iz Jesenic. Pri odločitvi je bila ključna tehnologija predelave, ki je prijazna okolju, saj pri procesu predelave ne prihaja do onesnaževanja zraka in vode in torej ne povzroča negativnih vplivov na lokalno okolje.

Predvidena materialna bilanca odpadnih nagrobnih sveč (vir: Interseroh):

1. NIVO	Uporabniki oddajajo nagrobne sveče	• na pokopališčih • ob spomenikih • ob grobiščih • na drugih javnih površinah
2. NIVO	Prezemanje in zbiranje	• od IJS • v centrih ločeno zbranih frakcij komunalnih odpadkov • od upravljavcev pokopališč
3. NIVO	Obveznosti ločenega zbiranja	• upravljavci pokopališč IJS • zbirni centri ločeno zbranih frakcij komunalnih odpadkov
4. NIVO	Predhodna obdelava in predhodno skladiščenje	• Plastkom (predelovalec odpadnih nagrobnih sveč)
5. NIVO	Predelave/recikliranje	• Plastkom

Če stopnjo reciklaže ponazorimo še v kilogramih posameznih frakcij, ki jih dobimo v procesu predelave, bi ti pri 1.000 tonah zbranih in predelanih odpadnih nagrobnih sveč znašali (vir: Interseroh):

MATERIAL	IZHODNA FRAKCIJA (v %)	STOPNJA RECIKLAŽE (v %)
PLASTIKA (PVC, PP, PE IN PET)	33	90
PARAFIN	49	90
KOVINE	1	100
BATERIJE	1	60
NEČISTOČE IN OSTALI MATERIALI	16	0

MATERIAL	TEŽA (v kg)	TEŽA IZHODNIH MATERIALOV (v kg)
PLASTIKA (PVC, PP, PE IN PET)	330	297
PARAFIN	490	441
KOVINE	10	10
BATERIJE	10	6
NEČISTOČE IN OSTALI MATERIALI	160	0

Stopnja reciklaže odpadnih sveč torej znaša 75,40 odstotka.

KAKO IN KJE LAHKO UPORABIMO MATERIALE, KI JIH DOBIMO PO RECIKLAŽI SVEČ?

MATERIAL	UPORABA
MLETINE PLASTIČNIH MAS (PVC, PP, PE IN PET)	Izdelava manj zahtevnih plastičnih izdelkov (cevi; polizdelki, namenjeni uporabi v gradbeništvu).
PARAFIN	Ponovna uporaba v proizvodnji nagrobnih sveč.
KOVINE (ŽELEZO IN ALUMINIJ)	Izdelava kovinskih izdelkov in polizdelkov.
DRUGE KOVINE (MANGAN, CINK, NIKELJ IN BAKER)	Uporaba v industriji.

OSNOVNE PROJEKTNE DEJAVNOSTI

SEZNAM DEJAVNOSTI	UČINKI
ANALIZA TRENUTNEGA STANJA	Izvedena analiza, izdelana študija.
KONCEPT TRAJNOSTNIH POKOPALIŠČ	Izdelana shema trajnostno urejenih pokopališč z izjavo, da želijo zmanjšati vnos plastičnih sveč na pokopališče in preiti k trajnostni ureditvi.
SODELOVANJE Z UPRAVLJAVCI POKOPALIŠČ	Posredovanje sporočil, informacij, izdelana in analizirana anketa o obstoječem stanju in trendu v prihodnje, informiranje občin o pomenu uveljavitve trajnostnega načrtovanja (210 občin, 46 izvajalcev javnih služb).
SKUPNE DELAVNICE	Izvedba delavnic za ciljne skupine in izmenjava mnenj.
OZAVEŠČANJE JAVNOSTI	• splošno ozaveščanje javnosti preko nacionalnih in lokalnih medijev (TV prispevki, radijske objave – skupno 20 objav, od tega 11 na regionalni in 9 na nacionalni ravni, tiskani mediji – skupno 22 objav), informiranje preko spletne strani in posredovanje e-sporočil • svetovanje v projektni pisarni – 2 uri tedensko v 6 občinah (Rogaška Slatina, Podčetrtek, Šmarje pri Jelšah, Štore, Slov. Konjice, Podčetrtek) • svetovanje za 12 upravljavcev pokopališč v Občinah Rogaška Slatina, Podčetrtek, Šmarje pri Jelšah, Štore, Slov. Konjice, Podčetrtek, Trebnje, Miklavž na Dravskem polju, Trebnje, Kočevje, Mokronog-Trobelno, Sentrupert

LOGIČNI OKVIR

	LOGIKA ZA POBUDO	OBJEKTIVNO PREVERLJIVI KAZALNIKI REALIZACIJE	VIRI INFORMACIJ IN SREDSTVA PREVERJANJA	PREDVIDEVANJA
SPLOŠNI CILJI	Projekt "Manj plastike na pokopališča" bo prispeval k: • boljši okoljski podobi Slovenije • ustrežnejšemu ravnanju z odpadki • trajnostni ureditvi pokopališč	• bolj urejene javne površine v Sloveniji • večji delež ločeno zbranih odpadkov • manj plastike na pokopališčih • uporaba ogradij sveč za večkratno uporabo	• splošne javnomnenjske raziskave SURS • podatki s strani izvajalcev javnih služb • Interseroh – družba za shemo z nagrobnimi svečami	
SPECIFIČNI CILJI / NAMEN PROJEKTA	• trajnostna ureditev slovenskih pokopališč • ločeno zbiranje odpadkov na pokopališčih • zmanjšanje količin mešanih komunalnih odpadkov s pokopališč • manjša poraba PVC-PP sveč z embalažo za enkratno uporabo	• urejenost pokopališč v skladu s smernicami koncepta trajnostne ureditve pokopališč • ločeno zbiranje odpadkov na pokopališčih in opremljenost pokopališč z ustreznimi zabojniki • obiskovalci pokopališč uporabljajo sveče z ohišji za večkratno uporabo	• občinska letna poročila oz. poročila upravljavcev pokopališč in javnih služb • evidenčni listki o prevzemu ločeno zbranih odpadnih sveč • podatki prodajaln sveč o prodanih količinah posameznih sveč • metode analize, evalvacije, komunikacije	• nova uredba o ravnanju z odpadnimi nagrobnimi svečami • tveganje za uspešnost: premajhen interes upravljavcev pokopališč • premajhno število vrnjenih in izpolnjenih vprašalnikov s strani občin
PRIČAKOVANI REZULTATI IN UČINKI	• oblikovan enotni koncept trajnostne ureditve pokopališč na nacionalnem nivoju • manj mešanih komunalnih odpadkov s pokopališč, ki jih je potrebno odložiti • večja ekološka osveščenost obiskovalcev pokopališč	• upravljavcem pokopališč posredovane tiskane različice koncepta trajnostne ureditve pokopališč • vsaj 5-odstotno utežno zmanjšanje mešanih komunalnih odpadkov s pokopališč • razvrščenost odpadkov v ustreznih zabojnikih • izboljšan odnos obiskovalcev pokopališč do odpadkov za 10 %	• načrti gospodarjenja z odpadnimi nagrobnimi svečami, ki jih imajo upravljavci pokopališč • letna poročila o količini in vrsti zbranih odpadkov izvajalcev javnih služb na projektnem območju in ARSO	Upravitelji pokopališč so pripravljene ravnati v skladu s konceptom trajnostno urejenih pokopališč.
DEJAVNOSTI	• analiza trenutnega stanja na pokopališčih v projektnem območju • priprava koncepta trajnostne ureditve pokopališč • svetovanje upravljavcem pokopališč za ureditev ločenega zbiranja odpadkov • izvedba akcij ozaveščanja splošne javnosti	• pripravljen vprašalnik in izvedena analitika podatkov za obdelavo zbranih podatkov • število sodelavcev na projektu, ki so seznanjeni s problematiko odpadkov s pokopališč in pravilnim ravnanjem z njimi • trajnostna usmeritev ureditve pokopališč	• poročilo o analizi stanja slovenskih pokopališč, poročila prijavitelja projekta vmesnemu organu • primerjava stanja tujih pokopališč ter sociološki vidik vedenja obiskovalcev na pokopališču	• upravljavci pokopališč želijo urediti način zbiranja odpadkov na pokopališčih • župani občin si prizadevajo podpisati izjavo o prepovedi vnosa plastičnih sveč na pokopališča

iceland liechtenstein norway

REPUBLIKA SLOVENIJA
**SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA RAZVOJ IN EVROPSKE ZADEVE**

**OKOLJSKO
RAZISKOVALNI ZAVOD**

Naslov projekta: Manj plastike na pokopališča

Akronim: Eko sveče

Trajanje projekta: 11. 03. 2009 – 11. 08. 2010 (18 mesecev)

Nosilec projekta in izdajatelj: Okoljsko raziskovalni zavod, Sp. Preloge
55, 3210 Slovenske Konjice, tel.: 03 759 00 50, e-mail: orz@siol.com

Avtorici: dr. Marinka Vovk, Simona Matulj

Tehnična zasnova: dr. Janja Klinčar

Ilustracije in oblikovanje: Mojca Krajnc

Tisk: Irtis d.o.o.

Leto izdaje: 2010

Publikacija dosegljiva na spletni strani: <http://www.orz.si>

**“Podprto s subvencijo Islandije, Lihtenštajna in
Norveške preko Finančnega mehanizma EGP in
Norveškega finančnega mehanizma.”**